

Presentació

Vicent Pitarch

Delegat del president per a la seu de l'IEC de Castelló
Universitat Jaume I

Aquesta sessió inaugural de les Jornades aplega les intervencions del diplomàtic Fernando Villalonga i dels professors Ernest Querol, Joan F. Mira i August Bover. El tema marc que s'hi proposava, «Cultura, comunicació i societat», ofereix, sens dubte, unes possibilitats d'enfocament força obertes, i val a dir que la realitat dels discursos va superar els límits que hi podíem haver previst. De fet, el bloc de ponències resultant presenta una heterogeneïtat de perspectives remarcable. Aquest dèficit d'homogeneïtat estaria justificat en el cas de Villalonga, la intervenció del qual va correspondre a la segona sessió («Lingüística, tradició i canvi normatiu»), per bé que, tal com ell mateix s'afanya a puntualitzar-hi, va abandonar el tema proposat pel que definitivament hi exposà. Fou la seua una exposició que no seguia un text redactat. En transcriure-la, doncs, hem mirat de respectar-hi el tret de l'oralitat directa que la caracteritza.

De fet, més que una conferència estructurada, la intervenció de Villalonga fou una invitació al diàleg a l'entorn de la llengua, de la unitat del català i de certs capteniments que hi mostra el govern del Partit Popular. L'orador polític (ací s'hi presenta com a diplomàtic) fa un viatge mental a l'època que va precedir l'aprovació de les *Normes* de Castelló i en aquestes reflexions hi glossa els documents que integren el dossier Pizcueta, que han estat integrats en la Biblioteca Valenciana. Tot seguit deixa anar una confessió personal, que és una declaració política, sobre la seua gestió al davant de la Conselleria de Cultura i Educació del primer govern Zaplana, tot centrant-se en dos episodis: la derogació (que ell protagonitzà) del decret Romero d'homologació de títols de català, i la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Ningú no qüestiona la transcendència social d'unes tals declaracions, fetes per un personatge que fou clau en la parcel·la de la política lingüística en la transició dels socialistes als populars al Govern de la Generalitat Valenciana, i que sembla que mantinga una ascendència considerable damunt el president Camps.

Per la seua banda, el professor Ernest Querol, director de l'Institut de Sociolingüística Catalana, va enfocar la seua intervenció en la perspectiva de les *Normes* de Castelló, plantejada, això sí, no pas des d'un angle filològic o històric, sinó cabalment sociolingüístic. Així doncs, la seua ponència va centrar-se en una anàlisi suggeridora de les normes d'ús, de transmissió, de

pertinença i de referència que regulen el panorama sociolingüístic, de dues poblacions del nord valencià, Vinaròs i Castelló de la Plana. El suport teòric i les dades globals va avançar-les l'autor al seu magnífic estudi *Els valencians i el valencià: Usos i representacions socials* (publicat per Denes, l'any 2000).

El rigor amb què Querol planteja les seues intervencions l'ha dut, en aquesta ocasió, a aportar-hi una informació densa i alhora esquemàtica de dades quantitatives i alhora ha hagut de limitar-se, també, a simples al·lusions al suport teòric (el principi de parsimònia o la teoria matemàtica de les catàstrofes, posem per cas) damunt el qual basteix la seua anàlisi del fenomen sociolingüístic català. És especialment suggeridor el mètode que proposa Querol per preveure l'evolució de l'ús del català, un mètode la bondat del qual sembla avalada per diverses recerques que ha dut a terme Ernest Querol.

El professor Joan F. Mira va participar en la sessió mitjançant un discurs brillant, a través del qual i sota el títol general «Parlar per no dir res, o per dir alguna cosa», va analitzar, des de l'òptica de l'humanista antropòleg, la qüestió de l'oralitat. Tot partint del pes que ha tingut la paraula en les religions del Llibre, i havent glossat la funció de la retòrica dins el món occidental d'ençà de la cultura grega, hi va aportar un seguit de reflexions al voltant de l'ideal clàssic de l'orador i la seua vigència al món d'avui. Sobre aquest teló de fons, el professor Mira hi projecta la seua visió dels altres grans models de figura pública en el camp de la paraula: l'advocat i el polític, el predicador i el professor, tots els quals compartien el domini dels recursos clàssics de la retòrica, com ara l'ordre, l'argumentació racional, el mètode, l'elegància i l'estil, uns dispositius retòrics progressivament allunyats de l'activitat parlamentària del nostre temps i, més encara, de les tertúlies que enterboleixen els programes diaris dels *media*.

Atès que el discurs del professor Joan F. Mira acaba de ser publicat, sota el títol «La paraula pública: parlar per no dir res, o per dir alguna cosa», dins Joan Martí i Josep M. Mestres (ed.), *L'oralitat i els mitjans de comunicació*, Barcelona, IEC, 2003, p. 15-24, ací en reproduïm solament una mostra, en concret la primera part.

Finalment, amb un sentit encomiable de la disciplina, el professor August Bover va atènyer-se al tema que presidia la sessió. A la seua exposició hi considera que la manca d'un estat propi i el provincianisme que se'n deriva constitueixen esculls amb què entropessa la societat catalana enmig d'un món dominat per les noves tecnologies de la comunicació. Tot i això, aquesta societat disposa dels recursos necessaris per recuperar una normalitat plausible, entre els quals el president de la Societat Catalana de Llengua i Literatura, al costat de la densitat demogràfica que manté la catalanitat, el fenomen extraordinari que representa la força actual de la catalanística, això és, la presència de la cultura catalana dins el panorama mundial de les universitats.